

PHÒNG VÀ CHỐNG “LỢI ÍCH NHÓM” THEO TÌNH THẦN NGHỊ QUYẾT TRUNG ƯƠNG 4 KHÓA XII

TS. NGUYỄN THỊ THANH HUYỀN^(*)

Tóm tắt: Bài viết tập trung phân tích những biểu hiện của “lợi ích nhóm”, chỉ ra các nguy cơ ảnh hưởng đến uy tín, sự phát triển của Đảng cũng như của đất nước nếu căn bệnh này không được quan tâm, phòng ngừa và xử lý triệt để. Bài viết khẳng định tính hiệu quả trong việc thực hiện các chủ trương, nghị quyết của Đảng thời gian qua, góp phần hạn chế “lợi ích nhóm”; đề xuất một số giải pháp nhằm đẩy mạnh việc quán triệt Nghị quyết Trung ương 4 khóa XII với mục đích xây dựng Đảng trong sạch, đạo đức, văn minh, tích cực phòng và chống “lợi ích nhóm”

Từ khóa: Lợi ích nhóm; Nghị quyết Trung ương 4 khóa XII, Hồ Chí Minh

1. “Lợi ích nhóm” là biểu hiện của suy thoái

“Lợi ích nhóm” thường liên quan đến người có chức, có quyền khi có sự kết hợp cùng mục tiêu lợi ích, cùng hành động và cùng phân chia lợi ích. Hiểu nguyên nghĩa, thì “đó là lợi ích của một nhóm người gắn kết với nhau, hỗ trợ, móc ngoặc với nhau, giúp đỡ lẫn nhau để cùng nhau có lợi ích và bảo vệ lợi ích đó”⁽¹⁾ hay “lợi ích nhóm là một tập thể gồm nhiều cá nhân, tổ chức cùng chia sẻ một mối quan tâm (lợi ích, mục đích) chung và cùng nhau thúc đẩy các mục tiêu đó bằng cách tác động vào các chính sách

của chính phủ, thông qua vận động hành lang để tạo ra hay thay đổi những luật lệ và cách thực thi có lợi cho phe nhóm mình”⁽²⁾...

Khái niệm “lợi ích nhóm” được bàn tới trong Văn kiện Đại hội lần thứ XII của Đảng⁽³⁾ và Hội nghị Trung ương 4 khóa XII. Tiếp cận ở chiều cạnh *tiểu cực*, “lợi ích nhóm” với các biểu hiện cụ thể, như cơ hội, cục bộ, bè phái, địa phương chủ nghĩa, “cánh hẩu”; lợi dụng chức quyền để tiếp tay và thực hiện tham ô, tham nhũng, phục vụ lợi ích cá nhân, người thân hoặc phe nhóm mình cũng là một dạng “tham nhũng đặc biệt” của những phần tử thoái hóa, biến chất đã móc nối với nhau, làm trầm trọng thêm các tiêu cực xã hội vì lợi ích cục bộ.

^(*) Bảo tàng Hồ Chí Minh

V.I. Lênin khi nghiên cứu về lợi ích các giai cấp đã chỉ ra các nhóm lợi ích đặc quyền, đặc lợi và công cụ bảo vệ sự đặc quyền, đặc lợi khi nhân mạnh: thực chất của lợi ích nhóm tiêu cực là chủ nghĩa cơ hội và “điều rất cần thiết hiện nay là, về mặt tổ chức, phải hoàn toàn tách hẳn những phần tử cơ hội chủ nghĩa ấy ra khỏi các đảng công nhân”⁽⁴⁾ dù cho Đảng có “phải tạm thời chịu đau đớn kịch liệt đi nữa”⁽⁵⁾. Khi giai cấp công nhân giành chính quyền, đảng cầm quyền đứng trước nguy cơ quan liêu, chủ nghĩa cơ hội, bề phái, cục bộ, cá nhân chủ nghĩa và tệ hối lộ... Vì vậy, giai cấp công nhân và Đảng Cộng sản cần nhận thức đầy đủ vấn đề này, phải có trách nhiệm chống lại chủ nghĩa công đoàn, chống lại khuynh hướng đặt lợi ích cá nhân, nhóm lên trên lợi ích chung của xã hội.

Kế thừa và phát triển các quan điểm của chủ nghĩa Mác - Lênin, Hồ Chí Minh khẳng định, Đảng Cộng sản Việt Nam đại biểu cho lợi ích chung của giai cấp công nhân, của toàn thể nhân dân lao động, chứ không phải mưu cầu lợi ích riêng của một nhóm người nào, cá nhân nào. Tuy chưa sử dụng khái niệm “lợi ích nhóm”, nhưng nội hàm của nó đã được thể hiện trong một số bài viết, bài nói của Người; trong đó “lợi ích nhóm” được hiểu là óc địa phương, óc bề phái, địa phương chủ nghĩa, “cánh hẩu”... Đồng thời, Người cũng cảnh báo, từ khi trở thành Đảng cầm quyền, những *vấn nạn* này ngày càng phát triển tại các cơ quan đảng, nhà nước và hệ thống chính trị.

Hồ Chí Minh khẳng định: *óc địa phương* “là vì cần thị, không xem xét toàn thể. Không hiểu rằng lợi ích nhỏ phải phục tùng lợi ích to, ích lợi bộ phận phải phục tùng ích lợi toàn thể”⁽⁶⁾ và “bệnh này tuy không xấu bằng các bệnh kia nhưng kết quả cũng rất tai hại. Miễn là cơ quan mình, bộ phận mình, địa phương mình được việc. Còn các cơ quan, bộ phận, địa phương khác ra sao cũng mặc kệ”⁽⁷⁾. *Óc bề phái* là “ai hẩu với mình thì dù nói không đúng cũng nghe, tài không có cũng dùng. Ai không hẩu với mình thì dù có tài năng cũng đìm họ xuống, họ phải mấy cũng không nghe”⁽⁸⁾. *Địa phương chủ nghĩa* là “chỉ chăm chú lợi ích của địa phương mình mà không nhìn đến lợi ích của toàn bộ. Làm

việc ở bộ phận nào chỉ biết bênh vực vun đắp cho bộ phận ấy. Do khuyết điểm đó mà sinh ra những việc, xem qua thì như không quan hệ gì mấy, kỳ thực rất có hại đến kế hoạch chung. Thí dụ, muốn lấy tất cả cán bộ và vật liệu cho địa phương mình, không bằng lòng để cấp trên điều động cán bộ và vật liệu đến những nơi cần thiết”⁽⁹⁾ và *cánh hẩu* là: “1. Ham dùng người bả con, anh em quen biết, bầu bạn, cho họ là chắc chắn hơn người ngoài. 2. Ham dùng những kẻ khéo nịnh hót mình, mà chán ghét những người chính trực. 3. Ham dùng những người tinh tinh hợp với mình mà tránh những người tinh tinh không hợp với mình”⁽¹⁰⁾... làm mất đi sự liêm khiết, công bằng, chính trực của các cơ quan công quyền trong cả hệ thống chính trị và làm “hông cả công việc của Đảng”.

Bắt đầu từ việc đặt lợi ích của mình và những người mình ưa thích lên trên lợi ích tập thể, lợi ích đất nước, những cán bộ, đảng viên đang mang trong mình *óc địa phương, óc bề phái, địa phương chủ nghĩa, cánh hẩu* đã liên kết lại thành một nhóm, tranh giành vị trí, quyền lực và đấu đá nhau để mưu lợi ích cho mình, nhóm mình - “lợi ích nhóm”. “Lợi ích nhóm” kiểu này được hình thành trên cơ sở cùng mục tiêu trục lợi, tham nhũng; lợi dụng sơ hở của các quy định để tạo các mối quan hệ nhằm móc nối kiểm lợi bất chính cho cá nhân và nhóm mình, bắt chắp nhân phẩm, đạo đức, pháp luật. Đó là nhóm lợi ích của những người mang nặng chủ nghĩa cá nhân, sa vào tự cao, tự đại, coi thường tập thể, xem khinh quần chúng, độc đoán, chuyên quyền, mắc bệnh quan liêu, mệnh lệnh, không có tinh thần cố gắng vươn lên, không chịu học tập để tiến bộ, xa rời quần chúng, thiếu tinh tổ chức, tinh kỷ luật, tinh thần trách nhiệm, không chấp hành đúng chủ trương, đường lối, của Đảng, chính sách của Nhà nước.

Theo Hồ Chí Minh, việc nhân danh tổ chức, tập thể, lợi dụng chức quyền để móc nối, liên kết, mưu lợi cho mình, người thân, cùng phe cánh, làm hại đến lợi ích của Nhà nước, tập thể, “gây nên mối loíi thối trong Đảng. Như thế là có tội với Đảng, có tội với đồng bào”⁽¹¹⁾. Đó là

những kẻ đã thoái hóa, biến chất và những việc làm của họ dẫn đến nguy cơ mất đoàn kết nội bộ, làm suy yếu tổ chức đảng, làm suy giảm lòng tin của quần chúng với Đảng. Vì vậy, đề Đảng luôn xứng đáng với vai trò tiên phong, cần kiên quyết phòng, chống, tẩy sạch “nhóm lợi ích” của chúng để xây dựng Đảng trong sạch, vững mạnh, chính quyền liêm khiết.

Trong phiên bế mạc Hội nghị toàn quốc quán triệt, triển khai thực hiện Nghị quyết Trung ương 4 khóa XI về *Một số vấn đề cấp bách về xây dựng Đảng hiện nay* ngày 29/2/2012, Tổng Bí thư Nguyễn Phú Trọng đã chỉ rõ: “lợi ích nhóm” đơn giản là lợi ích cục bộ, móc ngoặc với nhau theo kiểu “ông mất chân giò, bà thò chai rượu”, đôi bên cùng có lợi, chung nhau làm ăn vì lợi ích cục bộ. Tuy nhiên, cùng với thời gian, lợi ích cục bộ không còn chỉ là quan hệ giữa hai bên, hai người mà đã thành “đường dây”, “sự ăn cắp” của một nhóm người mưu lợi ích riêng, làm hại lợi ích chung⁽¹²⁾.

Nghị quyết Trung ương 4 khóa XII về *Tăng cường xây dựng, chỉnh đốn Đảng; ngăn chặn, đẩy lùi sự suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống, những biểu hiện “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa” trong nội bộ* đã chỉ rõ các biểu hiện của “lợi ích nhóm” như: Vương vào “tư duy nhiệm kỳ, chỉ tập trung giải quyết những vấn đề ngắn hạn trước mắt, có lợi cho mình; tranh thủ bổ nhiệm người thân, người quen, người nhà dù không đủ tiêu chuẩn, điều kiện giữ chức vụ lãnh đạo, quản lý hoặc bổ trí, sắp xếp vào vị trí có nhiều lợi ích... Quyết định hoặc tổ chức thực hiện gây lãng phí, thất thoát tài chính, tài sản, ngân sách nhà nước, đất đai, tài nguyên...; đầu tư công tràn lan, hiệu quả thấp hoặc không hiệu quả; mua sắm, sử dụng tài sản công vượt quy định; chỉ tiêu công quỹ tùy tiện, vô nguyên tắc. Sử dụng lãng phí nguồn nhân lực, phí phạm thời gian lao động. Tham ô, tham nhũng, lợi dụng chức vụ, quyền hạn cấu kết với doanh nghiệp, với đối tượng khác để trục lợi. Lợi dụng, lạm dụng chức vụ, quyền hạn được giao để dung túng, bao che, tiếp tay cho tham nhũng, tiêu cực. Thao túng trong công tác cán bộ; chạy chức, chạy quyền, chạy chỗ, chạy luân chuyển, chạy bằng cấp, chạy tội... Sử dụng quyền lực được giao

để phục vụ lợi ích cá nhân hoặc để người thân, người quen lợi dụng chức vụ, quyền hạn của mình để trục lợi⁽¹³⁾.

2. Tác động tiêu cực của “lợi ích nhóm”

Thực tế cho thấy, “lợi ích nhóm” có thể diễn ra ngay từ việc hoạch định và ban hành chính sách. Đó chính là tham nhũng chính trị với các vấn nạn chạy chức, chạy quyền, chạy quy hoạch, tham nhũng trong công tác cán bộ; là tham nhũng kinh tế với các tệ nạn trong đầu tư công, quản lý và sử dụng đất đai, khai thác tài nguyên, khoáng sản, tài chính, ngân hàng... Vì “lợi ích nhóm” và những hệ lụy của nó tác động tiêu cực đến tất cả các lĩnh vực của đời sống xã hội trên các phạm vi khác nhau⁽¹⁴⁾, nên đã làm kìm hãm sự phát triển của nền kinh tế; gây suy đồi về văn hóa, đạo đức xã hội; làm suy giảm niềm tin của nhân dân đối với Đảng, Nhà nước và chế độ, song nguy hại nhất là làm suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống, dẫn đến những biểu hiện “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa” trong nội bộ.

“Lợi ích nhóm” đã làm cho một bộ phận không nhỏ cán bộ, đảng viên sống thiếu lý tưởng cách mạng, hoài nghi và không kiên định mục tiêu độc lập dân tộc gắn liền với chủ nghĩa xã hội mà Đảng và nhân dân ta đã lựa chọn; thờ ơ, thậm chí bàng quan, trước những thay đổi về đời sống chính trị thế giới và trong nước; vô cảm trước tâm tư, nguyện vọng, đòi hỏi bức xúc của nhân dân; xuyên tạc, phủ nhận, đòi xét lại chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh... làm suy giảm năng lực lãnh đạo và sức chiến đấu của tổ chức Đảng, của đội ngũ cán bộ, đảng viên.

Cùng với đó, “lợi ích nhóm” cũng làm cho sự suy thoái đạo đức, lối sống của một bộ phận cán bộ, đảng viên diễn ra nhanh hơn dưới tác động của nền kinh tế thị trường; trong đó, lối sống trung thực, chính trực bị lối sống thực dụng, chạy theo đồng tiền, sử dụng đồng tiền trong các mối quan hệ để mua bán, đôi chác quyền lợi và danh vọng ngày càng lấn át. Hiện tượng “phong bì bôi trơn”, “tiêu cực phi”, nạn “tham nhũng vặt” đã trở nên quen thuộc và xa hơn nữa là những phi vụ làm ăn mờ ám, đường dây chạy chức, chạy quyền, chạy quy hoạch lan rộng...

Khi căn bệnh “lợi ích nhóm” không được đấu tranh phòng ngừa có hiệu quả, có thể dẫn đến mâu thuẫn và thúc đẩy “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa” trong nội bộ, phá vỡ sự đoàn kết thống nhất trong tổ chức, dẫn đến tình trạng một số địa phương, cấp ủy không thực hiện đúng nguyên tắc tập trung dân chủ, làm trái với nguyên tắc, điều lệ, chủ trương, đường lối của Đảng; chính sách, pháp luật của Nhà nước...

3. **Đẩy mạnh thực hiện Nghị quyết Trung ương 4 khóa XII**

Trong những năm qua, nhất là trong nhiệm kỳ Đại hội lần thứ XII của Đảng, công tác xây dựng và chỉnh đốn Đảng, trong đó có phòng, chống và ngăn chặn “lợi ích nhóm” đã được đẩy mạnh. Từ Trung ương đến địa phương, việc nghiêm túc thực hiện Nghị quyết Trung ương 4 khóa XII gắn với Chỉ thị số 05-CT/TW của Bộ Chính trị khóa XII về *Đẩy mạnh học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh* (Chỉ thị số 05-CT/TW) đã tạo ra sự chuyển biến sâu sắc từ nhận thức đến hành động các cấp ủy Đảng và của mỗi cán bộ, đảng viên. Qua đó, việc rèn luyện tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống, ngăn chặn những biểu hiện “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa” trong nội bộ đã đạt được những kết quả tích cực.

Tuy nhiên, vấn đề “lợi ích nhóm” vẫn chưa được ngăn chặn và đẩy lùi, làm kim hãm sự phát triển kinh tế - xã hội của đất nước, địa phương; làm suy thoái, tha hóa về đạo đức, lối sống của một bộ phận không nhỏ cán bộ, đảng viên, nhất là những người có chức quyền; làm suy giảm niềm tin của cán bộ, đảng viên và nhân dân vào Đảng, chế độ⁽¹⁵⁾. Có thể nói, nguyên nhân là do sự tồn tại quá lâu cơ chế “xin - cho”; là sự yếu kém của một số tổ chức đảng, không gương mẫu của người đứng đầu cấp ủy, chính quyền, cơ quan, đơn vị trong thực hiện đúng chức năng, nhiệm vụ. Đi liền với đó là sự suy thoái về tư tưởng, chính trị, đạo đức, lối sống của một bộ phận không nhỏ cán bộ, đảng viên, cơ chế kiểm tra, giám sát, thực hiện tự phê bình và phê bình còn hình thức, chưa đúng quy định...

Để phòng và chống “lợi ích nhóm”, nhất là trước thềm đại hội Đảng bộ các cấp và Đại hội lần thứ XIII của Đảng, cùng với việc công khai, minh bạch, dân chủ trong hoạch định và thực thi đường lối, chủ trương của Đảng, pháp luật, chính sách Nhà nước; xóa bỏ cơ chế “xin - cho” và sự độc quyền trên một số lĩnh vực về kinh tế, cần **tập trung một số giải pháp** sau:

Một là, đẩy mạnh thực hiện công tác xây dựng và chỉnh đốn Đảng; trong đó, tiếp tục gắn thực hiện Nghị quyết Trung ương 4 khóa XII với Chỉ thị số 05-CT/TW, với Quy định số 205-QĐ/TW ngày 23/9/2019 của Bộ Chính trị về *việc kiểm soát quyền lực trong công tác cán bộ và chống chạy chức, chạy quyền*, Quy định số 55-QĐ/TW của Bộ Chính trị ngày 19/12/2016 về *Một số việc cần làm ngay để tăng cường vai trò nêu gương của cán bộ, đảng viên*, Quy định số 08-QĐ/TW ngày 25/10/2018 của Ban Chấp hành Trung ương *Quy định trách nhiệm nêu gương của cán bộ, đảng viên, trước hết là Ủy viên Bộ Chính trị, Ủy viên Ban Bí thư, Ủy viên Ban Chấp hành Trung ương...*; đồng thời, nâng cao nhận thức cho các cấp ủy, tổ chức đảng, nhất là người đứng đầu về tác động và hệ lụy của “lợi ích nhóm” đến tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống của cán bộ, đảng viên. Trên cơ sở đó, cấp ủy, các cơ quan ban, ngành chức năng không chỉ nâng cao vai trò, trách nhiệm trong lãnh đạo, chỉ đạo việc nghiên cứu, ban hành các chủ trương, đường lối, chính sách, nghị quyết, quy định, quyết định, mà còn phải lãnh đạo, tổ chức nhân dân thực hiện tốt, để hoàn thành nhiệm vụ được giao.

Hai là, chú trọng thực hiện công tác cán bộ: công khai và minh bạch trong công tác tuyển chọn, tiếp nhận, bổ trí công tác, bổ nhiệm, đề bạt, đánh giá, khen thưởng và kỷ luật cán bộ; đồng thời, thường xuyên thực hiện quy hoạch, đào tạo, bồi dưỡng, luân chuyển cán bộ các lĩnh vực, vị trí nhạy cảm, đề khắc phục triệt để “lợi ích nhóm” trong quy hoạch, bổ nhiệm cán bộ. Trong đó, các cơ quan tham mưu về công tác tổ chức, cán bộ cần thực hiện đúng và tốt về thẩm quyền, chức năng tham mưu

trong xây dựng, ban hành, tổ chức thực hiện các chủ trương, chính sách, nghị quyết, chế độ của Đảng, Nhà nước về công tác tổ chức cán bộ nói chung, xây dựng đội ngũ cán bộ cấp chiến lược theo tinh thần Nghị quyết số 26-NQ/TW của Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa XII về *Tập trung xây dựng đội ngũ cán bộ các cấp, nhất là cấp chiến lược đầy đủ phẩm chất, năng lực và uy tín, ngang tầm nhiệm vụ* nói riêng. Thực hiện nghiêm túc quy chuẩn cán bộ, quy trình bổ nhiệm cán bộ chặt chẽ, kiên quyết và kịp thời đấu tranh chống những biểu hiện cơ hội trong đội ngũ công tác cán bộ để xây dựng đội ngũ cán bộ lãnh đạo, quản lý các cấp có phẩm chất chính trị, đạo đức, lối sống mẫu mực, có trình độ, năng lực, kỹ năng và phương pháp công tác tốt, đáp ứng yêu cầu, nhiệm vụ được giao. Đồng thời, thực hiện cơ chế kiểm tra, giám sát người đứng đầu rõ ràng, rành mạch, đúng quy định của Đảng và “*kiên quyết đấu tranh chống quan liêu, tham nhũng, lãng phí, chủ nghĩa cá nhân, lối sống cơ hội, thực dụng, bè phái, “lợi ích nhóm”, nói không đi đôi với làm*”⁽¹⁶⁾.

Ba là, xây dựng tổ chức cơ sở đảng trong sạch, vững mạnh, thực hiện nghiêm túc, đầy đủ các nguyên tắc tổ chức và sinh hoạt Đảng để nâng cao năng lực và sức chiến đấu của Đảng. Tăng cường công tác quản lý, giám sát và phát huy vai trò của đội ngũ cán bộ, đảng viên nói chung, cán bộ lãnh đạo, quản lý, người đứng đầu nói riêng trong mọi mặt công tác, gương mẫu giữa nói đi đôi với làm. Đổi mới công tác giáo dục chính trị, tư tưởng, rèn luyện bản lĩnh chính trị cho cán bộ, đảng viên, đội ngũ cán bộ lãnh đạo, quản lý chủ chốt các cấp gắn với thực hiện tốt việc học tập, làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh. Đẩy mạnh đấu tranh phòng chống chủ nghĩa cá nhân, các biểu hiện bè phái, “cánh hâu”, cục bộ, địa phương chủ nghĩa, quan liêu, tham ô, tham nhũng... gắn với rèn luyện bản lĩnh chính trị, đạo đức cách mạng; chăm lo xây dựng văn hóa trong Đảng, trong các cơ quan nhà nước và các đoàn thể, coi đây là nhân tố quan trọng để xây dựng hệ thống chính trị trong sạch, vững mạnh⁽¹⁷⁾, góp phần ngăn chặn và đẩy lùi sự suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống, những biểu hiện “*tự diễn biến*”, “*tự chuyển hóa*” trong nội bộ.

Bốn là, phát huy vai trò thông tin, định hướng của các cơ quan truyền thông trong công tác xây dựng và chỉnh đốn Đảng; vai trò phản biện xã hội của Mặt trận Tổ quốc Việt Nam, các đoàn thể nhân dân và nhân dân trong thực thi chủ trương, đường lối của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước. Theo đó, cấp ủy các cấp không chỉ cần truyền đạt chủ trương, đường lối của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước đến với nhân dân, mà còn phải gần dân, lắng nghe tâm tư, nguyện vọng của nhân dân, nắm chắc tình hình cơ sở. Thực hiện có hiệu quả cơ chế dân biết, dân bàn, dân làm, dân giám sát trong công tác cán bộ, xây dựng và quản lý đội ngũ cán bộ; đồng thời, mở rộng các hình thức lấy ý kiến đánh giá sự hài lòng của người dân đối với từng đối tượng cán bộ lãnh đạo, quản lý trong hệ thống chính trị một cách phù hợp, thiết thực phòng và chống “*lợi ích nhóm*” để xây dựng Đảng “*là đạo đức, là văn minh*” như Chủ tịch Hồ Chí Minh căn dặn⁽¹⁸⁾.

(1) Dẫn theo PGS, TS. Nguyễn Văn Mạnh, *Một số ý kiến về “lợi ích nhóm” ở Việt Nam hiện nay*, noichinh.vn, ngày 01/8/2013

(2) Ủy ban Kinh tế Quốc hội, *Báo cáo kinh tế vĩ mô 2012: Từ bất ổn vĩ mô đến cơn đường tai cơ cấu*, Nxb Tri thức, Hà Nội, 2010, tr.113

(3), (15), (16) và (17) Đảng Cộng sản Việt Nam, *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XII*, Văn phòng Trung ương Đảng, Hà Nội, 2016, tr.184, 68, 202 và 128

(4) V.I.Lênin *Toàn tập*, t.26, Nxb Tiến bộ, Mátxcova, 1980, t.26, tr.327

(5) V.I.Lênin, *Sđd*, t.27, tr.154

(6), (7), (8), (9), (10) và (11) Hồ Chí Minh *Toàn tập*, t.5, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội, 2011, tr.296, 296, 88, 87-88, 318 và 321

(12) Dẫn theo Nguyễn Phú Trọng, *Xây dựng, chỉnh đốn Đảng là nhiệm vụ then chốt để phát triển đất nước*, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội, 2017, tr. 90 - 91

(13) Đảng Cộng sản Việt Nam, *Nghị quyết Hội nghị lần thứ tư Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa XII về Tăng cường xây dựng, chỉnh đốn Đảng; ngăn chặn, đẩy lùi sự suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống, những biểu hiện “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa” trong nội bộ*, Hà Nội, ngày 30/10/2016

(14) *Thực trạng, xu hướng và giải pháp phòng, chống “lợi ích nhóm” ở nước ta hiện nay*, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội, 2015, tr. 42